

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 stycznia 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi- Widzewa w Łodzi, I Wydział Cywilny, w sprawie o sygn. akt I C 823/13 zasądził solidarnie od pozwanych T. S. (1) i E. W. na rzecz powoda Gminy M. Ł. – Powiatowego Urzędu Pracy w Ł. kwotę 30.000 złotych z odsetkami jak dla zaległości podatkowych od dnia 23 lipca 2011 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 3.900 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu. (wyrok – k. 83)

U podstaw wyroku legło ustalenie, że pozwany T. S. (1) od dnia 22 lutego 2010 roku miał status osoby bezrobotnej i był zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy nr 2 w Ł.. W dniu 12 lipca 2011 roku pozwany T. S. (1) zawarł dwie umowy o przyznanie pomocy de minimis na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Jako pierwszą zawarł umowę o numerze ZC.B.- (...) (...) o przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej w oparciu o art. 12a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z Zastępcą Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy nr 1 w Ł., działającym z upoważnienia Prezydenta Miasta Ł.. Bezpośrednio potem pozwany T. S. (1) zawarł kolejną umowę o numerze (...) ZP-I- (...) -531/AJ/11 o przyznanie jednorazowej pomocy finansowej na pokrycie wydatków związanych z podjęciem działalności gospodarczej w zakresie produkcji oraz sprzedaży internetowej systemów teleinformatycznych i podzespołów serwisowych na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z Zastępcą Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy nr 2 w Ł., który działał z upoważnienia Prezydenta Miasta Ł.. Środki z pierwszej z umów o numerze ZC.B.- (...) (...) w wysokości 30.000 złotych wpłynęły na konto pozwanego w dniu 22 lipca 2011 roku, zaś środki z drugiej umowy w wysokości 20.620 zł zostały wypłacone w dniu 15 lipca 2011 roku. Poręczycielem obu umów była E. W.. (uzasadnienie – k. 84- 87)

W tym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo o zwrot świadczenia z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w oparciu o treść art. 11 ust. 1 i 12a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych za zasadne. Jak wskazał w uzasadnieniu, warunki uzyskania pomocy na podjęcie działalności gospodarczej z cytowanej ustawy powinny być spełnione nie tylko na chwilę podpisywania umowy, ale także w chwili wypłacania środków. Tymczasem w ocenie Sądu Rejonowego w dniu 22 lipca 2011 roku, a więc w dniu, w którym wypłacono pozwanemu T. S. (1) środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych nie spełniał on już ustawowych przesłanek do uzyskania pomocy publicznej, albowiem wcześniej wypłacono mu na ten sam cel środki z innej puli pomocowej. (uzasadnienie – k. 84- 87)

Powyższy wyrok został zaskarżony w całości apelacją pozwanych T. S. (1) i E. W., którzy zarzucili mu:

1) naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz.U. z 2007 roku, nr 59, poz. 404 z późn. zm.), polegające na jego niezastosowaniu i tym samym pominięciu, że dniem udzielenia pomocy publicznej pozwanemu T. S. (1) jest dzień, w którym pozwany nabył prawo do jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej z PFRON w kwocie 30.000 zł na mocy umowy ZC.B.- (...) (...), która została podpisana przed umową przyznającą pozwanemu prawo do jednorazowej pomocy finansowej w kwocie 20.620 zł z Funduszu Pracy na mocy umowy nr (...) ZP-I_ (...) -531/AJ/11, a w konsekwencji przyjęcie, iż doszło do naruszenia postanowień umowy ZC.B.- (...) (...) uzasadniającego zwrot środków finansowych;

2) naruszenie przepisów prawa procesowego, a to art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że ewentualne naruszenie umowy z dnia 12 lipca 2011 roku nr ZC.B.- (...) (...) nastąpiło z przyczyn leżących po stronie pozwanego T. S. (2), w sytuacji gdy pozwany zastosował się do § 15 pkt 1 regulaminu przyznawania środków PFRON na wyposażenie stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej oraz na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej przez osobę niepełnosprawną, opisującego przesłanki przyznania bezzwrotnej pomocy publicznej na rozpoczęcie działalności gospodarczej, ułożonego i wprowadzonego przez stronę powodową, działał w zaufaniu do powódki realizującej zadania informowania o możliwości uzyskania środków na podjęcie działalności

gospodarczej przez Urząd Pracy, a także nie był profesjonalistą posiadającym wiedzę o sposobie interpretacji wprowadzonych przez powódkę regulacji. (apelacja – k. 97- 100)

W konkluzji apelacji pozwani wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda solidarnie na rzecz pozwanych kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych. (apelacja – k. 97- 100)

Uzasadniając zarzut naruszenia art. 2 ust. 11 ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej, pozwani wskazali, że w świetle cytowanego przepisu dniem otrzymania pomocy publicznej jest dzień nabycia prawa do otrzymania pomocy, zaś przekazanie środków na rachunek bankowy uprawnionego stanowi jedynie aspekt techniczny. W ocenie pozwanych zastosowanie w realiach ustalonego stanu faktycznego, w którym bezspornym pozostawało, że pozwany T. S. (1) w pierwszej kolejności podpisał umowę o świadczenie w ramach pomocy publicznej z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w wysokości 30.000 zł, winno doprowadzić Sąd Rejonowy do wniosku, że brak jest podstaw do zasądzenia zwrotu tejże kwoty i do oddalenia powództwa. Jak wskazali pozwani, w tej sytuacji uzasadnione mogłoby być co najwyżej żądanie zwrotu środków publicznych z Funduszu Pracy. (apelacja – k. 97- 100)

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna i skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa.

Antycypując rozważania w przedmiocie zasadności zarzutów apelacyjnych, stwierdzić należy, że sąd I instancji w oparciu o zgromadzony materiał procesowy prawidłowo ustalił stan faktyczny, zaś Sąd Okręgowy ustalenia te w pełni aprobuje i przyjmuje za własne, uznając za zbędne powielanie ich w treści niniejszego uzasadnienia.

Analizę zarzutów apelacyjnych wypada rozpocząć od zarzutu naruszenia prawa materialnego, a to art. 2 ust. 11 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej, jako zarzutu najdalej idącego.

Jak trafnie wskazał Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, podstawy prawnej dla zasądzenia zwrotu świadczenia wypłaconego T. S. (1) w ramach pomocy publicznej z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych upatrywać należy w art. 12a ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, który uzależnia obowiązek zwrotu otrzymanej pomocy od naruszenia warunków jej udzielenia wskazanych w ust. 1 z przyczyn leżących po stronie beneficjenta. Zgodnie z art. 12a ust. 1 cytowanej ustawy osoba niepełnosprawna może otrzymać ze środków Funduszu jednorazowo środki pieniężne m.in. na podjęcie działalności gospodarczej, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego minimalnego wynagrodzenia, jeżeli nie otrzymała bezzwrotnych środków publicznych na ten cel.

Nie ulega wątpliwości, że prawidłowe rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy zależy przede wszystkim od tego, czy sformułowanie „nie otrzymała bezzwrotnych środków publicznych na ten cel” odniesione zostanie do chwili zawierania umowy o przyznanie środków pomocowych czy do chwili ich rzeczywistej wypłaty. Brak jest w uzasadnieniu pierwszoinstancyjnym szerszych rozważań w tej kwestii. Sąd Rejonowy wprawdzie ograniczył się do stwierdzenia, że warunki uzyskania pomocy na podjęcie działalności gospodarczej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych powinny być spełnione zarówno na chwilę podpisywania umowy jak i w chwili wypłacania przyznanych środków, by w konkluzji uznać, że decydujące znaczenie dla zasadności zgłoszonego powództwa miała okoliczność, że w pierwszej kolejności wypłacone zostały środki z Funduszu Pracy (umowy zawartej później), a zatem w chwili przekazywania na konto pozwanego środków z PFRON-u nie spełniał on już ustawowych przesłanek dla uzyskania spornego świadczenia.

Tymczasem, jak trafnie zarzucili w apelacji skarżący, takie stanowisko nie znajduje oparcia w art. 2 ust. 11 ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej. Stosowanie do treści tego przepisu dniem udzielenia

pomocy jest – co do zasady – dzień, w którym podmiot ubiegający się o pomoc publiczną nabył prawo do otrzymania tej pomocy, a zatem dzień zawarcia umowy.

Choć w art. 2 ust. 11 ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej mowa jest o **dniu** udzielenia pomocy i **dniu** uzyskania prawa do świadczenia, to należy przez to rozumieć moment udzielenia pomocy i moment uzyskania prawa do świadczenia. Literalne odczytanie cytowanego przepisu prowadziłyby bowiem do absurdalnych i niedających się przez to zaakceptować wniosków. Należałoby bowiem wówczas uznać, że zwrotowi podlegają oba świadczenia pomocowe, albowiem na dzień podpisywania umów o ich przyznanie pozwany uzyskał już prawo do bezzwrotnej pomocy na ten sam cel z drugiego ze źródeł. Wobec powyższego, nie sposób wyklądać cytowanego przepisu inaczej niż celowościowo. W ocenie Sądu Okręgowego, wolą ustawodawcy było postawienie znaku równości pomiędzy pojęciami „dzień udzielenia pomocy” i „dzień uzyskania prawa do świadczenia”, w odróżnieniu od dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy bądź dnia jej faktycznego uzyskania (przekazania środków).

Innymi słowy, w świetle przytoczonego przepisu na aprobatę zasługuje pogląd skarżących, że przekazanie środków na konto ma charakter jedynie techniczny. Zresztą analiza akt sprawy prowadzi do wniosku, że na takim stanowisku stał również powód, albowiem w zaświadczeniach o pomocy de minimis jako datę udzielenia pomocy każdorazowo wskazywano dzień 12 lipca 2011 roku (k. 11 i k. 105).

Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy, w której bezspornym było, że pozwany w pierwszej kolejności zawarł umowę o numerze ZC.B- (...)- (...) o przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, uznać należy, że w momencie zawierania tej umowy pozwany T. S. (1) nie otrzymał jeszcze innych bezzwrotnych środków publicznych na ten sam cel. Umowę o numerze (...) o przyznanie jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej podpisał on bowiem w również w dniu 12 lipca 2011 roku, lecz niewątpliwie już po podpisaniu pierwszej z umów. W konsekwencji wypłata świadczenia pomocowego nie nastąpiła z naruszeniem art. 12a ust. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, co z kolei skutkowało brakiem podstaw do orzeczenia zwrotu otrzymanego świadczenia na podstawie art. 12a ust. 2 powołanej ustawy.

Jedynie na marginesie należy w tym miejscu zauważyć, że stanowisko Sądu Okręgowego co do bezzasadności roszczenia powoda o zwrot kwoty 30.000 zł wraz z odsetkami jak dla należności podatkowych nie oznacza akceptacji dla działań pozwanego, który skorzystał dwukrotnie z pomocy de minimis na ten sam cel. Nie jest bowiem wykluczone roszczenie o zwrot kwoty 20.620 złotych przyznanej na podstawie drugiej – pod względem kolejności zawierania – umowy.

W kontekście powyższego zarzut naruszenia prawa materialnego w postaci art. 2 ust. 11 ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej uznać należało za zasadny. Skutkowało to zmianą zaskarżonego orzeczenia na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. poprzez oddalenie powództwa. Wbrew stanowisku pełnomocnika powoda wyrażonego na rozprawie apelacyjnej Sąd Okręgowy nie mógł zmienić zaskarżonego orzeczenia poprzez częściowe uwzględnienie powództwa i zasądzenie na rzecz powoda kwoty 20.620 zł oraz oddalenie powództwa w pozostałej części. Rozstrzygnięciu takiemu stał bowiem na przeszkodzie art. 321 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., wyrażający zasadę zakazu orzekania co do przedmiotu nieobjętego żądaniem oraz zasadę związania sądu faktyczną podstawą żądania.

Zmiana zaskarżonego wyroku wskutek uwzględnienia pierwszego z zarzutów apelacyjnych czyni w ocenie Sądu Okręgowego bezprzedmiotowym odnośnienie się do drugiego z zarzutów – zarzutu naruszenia prawa procesowego w postaci art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że naruszenie umowy o numerze ZC.B- (...)- (...) nastąpiło z przyczyn leżących po stronie pozwanego.

Zważywszy na wynik kontroli instancyjnej Sąd Okręgowy orzekł o kosztach postępowania w oparciu o art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i zasądził od Miasta Ł. na rzecz T. S. (1) i E. W. solidarnie kwotę 1.800 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym (stosownie do treści § 6 pkt 5 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności

radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu).